

LÖVÉTEI KIÁLTÓ

VII. évfolyam, 9. szám, 2005. szeptember. Ára szabadeladásban: 80 bani (8000 lej)

Kányádi Sándor

Falunapok

Őszeleji kívánságok

A vadludak és a darvak már az égre ékelődnek; hosszú őszt a maradóknak, jó utat az elmenőknek.

A fecskék is készülődnek, sürgönydróton sorakoznak; jó utat az elmenőknek, hosszú őszt a maradóknak.

Az árnyékok vékonyodnak, a patakok hűvösödnek; hosszú őszt a maradóknak, jó utat az elmenőknek.

Gyapjasodnak a kis őzek, vöröslik a lenyugvó nap; jó utat az elmenőknek, hosszú őszt a maradóknak.

Szeptember 9-10-én kerültek megrendezésre a Helyi Önkormányzat és a Polgármesteri Hivatal által szervezett idej, sorban a IV. Falunapok. Az idej falunapokat szerkezetében két részre lehetett bontani. Egyik a hivatalos rész, melynek keretében sor került a dísztanácsülésre, ahol településünk nagycsaládosai közül hárman kaptak elismerést: András Albert és családja hat gyerekekkel, György László és családja öt gyerekekkel, valamint Gábor László és családja szintén öt gyerekekkel. Hogy miért, az alábbiakban olvasható, számukra összeállított méltató beszéd kellőképpen kifejezi: "Márton Áron, Erdély-nagy püspöke az első világháború után az mondta, hogy nem a magyar katonák veszítették el Erdélyt, hanem a román édesanyák nyerték meg azzal, hogy gyerekeknek adtak életet.

(folytatás a 2. oldalon)

"A kétségbeesés a legnagyobb tévedésünk."

Vauvenargues

Vasárnap

Vasárnap délben családommal sétálunk a nagy úton. Mikor már a második mellettünk elhaladó autóból is mosolyogva integetnek felénk alig ismert vagy szinte ismeretlen emberek, gyanússá kezd válni a dolog. Nézek szét, hogy kinek szólhat ez a sok üdvözlés, s hát egyéves kisfiam mosolyogva integet minden elhaladó járműnek az édesapja nyakából.

Csak ennyi: egy őszinte, széles mosoly és egy baráti kezecské. Ez tette ezt a csodát, hogy azon a vasárnap legalább tíz autóban jókedvre derültek az emberek, mosolyogtak és integettek. Ekkora erő van egy őszinte mosolyban, egy igazi kéznyújtásban. Csak ennyi volna a titok? Lehet, hogy köztünk, felnőttek között is működne? Vagy mi már elfelejtettük, hogy hogyan is kell őszintének lenni? Mi tudunk mosolyogni? Csak mosolyogni minden hátsó szándék nélkül, nem kacagni, nem hahotázni, nem vigyorogni, nem kuncogni vagy esetleg röhögni, hanem csak kizárólag mosolyogni? Ki tudjuk nyújtani egymás felé a kezünk? Vagy nem is akarjuk, nem is merjük? Egyévesen bizonyára tudtunk ...

András Mónika

Falunapok

(folytatás az első oldalról)

A ma kitüntetett három család nemcsak szeretett Erdélyünket, hanem szeretett szülőfalunkat is vissza akarja nyerni, hiszen valaha a lövétei embernek a gyermeke volt mindene. Ez ma is így van, de nem annyira általános, éppen ezért érdemes meg a kiemelés. Az ő életük és áldozatvállalásuk példamutató kell, hogy legyen, hiszen ők naponta jobban érzik azt, hogy mit is jelent a nagy-

család. Ha jól szétnézünk magunk körül, bizony többnyire mi is nagy családból származunk. Így mi is tudjuk, hogy Ők miről mondanak le, és milyen áldozatokat vállalnak. Legyen ez az elismerés biztatás nekik és fiataljainknak is, hogy az áldozatvállalás meg hozza gyümölcsét, hogy értékeljük és nagyra becsüljük Őket. Végezetül azt kívánom, amit a pap kívánt nekik házasságkötésükkor: "Fiaiknak fiait mindannyian láthassák!"

Kolozsi István bácsinak odaadó munkájáért és Köllő Feri bácsinak, aki részvételével hozzájárult a lövétei falunapok ünnepi hangulatához, adtak elismerő oklevelet.

Továbbá a hivatalos részhez sorolható a szombat délelőtt megtartott könyvbemutató és az egészségügyi témájú előadások is, melyeken az előbbi évek hasonló rendezvényeitől eltérően meggyarapodott a résztvevők száma. A könyvbemutatón Mihály János: A lövétei Kisboldogasszony plébániatemplomról írt füzetét mutatták be. Az egészségügyi témájú előadásokon az alkoholizmusról, természetgyógyásatról és a dro-

gozásról hallhattunk. (Ezen előadásokról az elkövetkezőkben részletesebben írunk.).

Némelyeknek megadatott az a kellemes érzés is, hogy szombat reggel a fúvószenekar ébresztő nótáira nyithatták ki az éjszakai báltól elnehezdedt szempilláikat. A falunapok másik része, a népi ünnepély keretében fellépett a Greenfields ír zenét játszó magyarországi együttes, a Hargita Nemzeti Székely Népi Tánc együttes, a Kákvirág néptáncsoport, a lövétei dalárda, a lövétei furulyacsoport, a lövétei fúvószenekar, a Muzical duett és a Maglódi Nőegylet.

A második nap külön színfoltja volt a gerőkerti íjászbemutató, a délután felállított, rekonstruált honfoglalás kori kerek sátor, közis-

merten jurta a szabadtéri színpad sarkán, valamint a különböző korok öltözekeibe bújt "harcosok" fegyverbemutatója.

És a végén álljon itt, hogy miként vélekedtek a település lakói a

falunapokról:

"Jók voltak az egészségügyi előadások, a könyvbemutató, íjászbemutató, musicalek."

"Hogy lehetne olyankor a falunap, amikor az emberek ráérnek?"

"A népi együttesek előadása volt a legjobb az egész falunapokban."

"A szüreti bál egy nagy romlás volt. A fiatalok kint ültek a sátrakban, bent alig voltak a kultúrházban."

"Nappal az előadásokon nem voltak, este, mikor már nem volt semmi, akkor sokan"

"Feleslegös volt a dísztanácsülés, az minek kellett?"

"Nem volt helyes, hogy Kisaszszony napja után fürdőruhát mutattak bé a hídon. Lehet, hogy a fiataloknak tetszett, de az öregeket felháborította."

"Az értelmiségieknek nem volna szabad támogatniuk falunapi előadásokon a "busznótákat"."

"Több népi dolgot kellene a Falunapokon, s kevesebb értéktelen zenét."

"A gulyás, az nagyon jó volt, a háziasszonyokat felszabadította a főzés alól. S pláne, ha vendége volt, akkor vele tudott lenni, nem kellett lesnie, hogy mikor tudjon főzni, csak kevesen tudták, hogy lehet venni gulyást."

"A falunapok előtt is lehetne véleményeket kérdezni, hogy mi legyen."

"Az jó volt, hogy a fiataloknak a Gerőkertben nekik való zene volt, s a központban az

idősebbeknek nosztalgia-zenék, hogy külön voltak így az öregek s a fiatalok."

Lázár László

Lövétei Magyar Diák Díj

Szemelvények a
dolgozatokból

Ismertess egy lövétei népszokást!

"Az egyik, talán legkedveltebb népszokás a húshagyó keddi mulatság, vagy más néven farsangbúcsúztató bál. Mint a nevéből is látjuk, húshagyó kedden van. A mulatság egy szentmisével kezdődik. Erre a fiatalok székely ruhában mennek el. A szentmise végeztével az emberek kivonulnak a plébánia udvarára, ahol az iskolás gyerekek tánccal és humoros szerepekkel szórakoztatják az embereket. Az előadás befejeztével a Plébános úr megkínálja a fiatalokat kaláccsal és pálinkával. Ezt követi a felvonulás. A zenekar és a székely ruhás fiatalok a központ hídjáról indulnak, és egészen Lövéte felső feléig elmennek. Minden hídnál táncot mutatnak be. Visszaérkezésük után bevonulnak a lövétei kultúrotthonba, ahol megkezdődik a bál. Egészen éjfélig folyik a dínomdánom. A bál alatt megválasztják a legénybírót. Ő figyel a rendre. Amikor elérkezik a tizenkét óra, a bál befejeződik, hiszen elkezdődik a böjti időszak. Ez a népszokás még ma is él, remélhetőleg még fennmarad több generáción keresztül."

Egyed Noémi.

Hogyan képzeld el Lövéte jövőjét?

"Lövéte jobb jövője úgy jöhetne létre, ha az embereknek biztos megélhetést biztosítanának, ha lenne elegendő jó munkahely, és az embereknek nem kellene külföldre járni dolgozni.

Nem egy példa van rá, hogy a családapa addig járt Magyarországra dolgozni, amíg családostól kiköltöztek, és ott éltek tovább. Ez logikus, hiszen ott volt a megélhetés, ott dolgozott. Tehát a jó munkahely nagyon fontos lenne, és nemcsak azért, hogy máshová ne

költözzenek a lövéteiek, ne szakadjon szét a család, hanem azért is, mert biztos anyagiak mellett a szülők mernék vállalni a gyerekeket. Bizony sok helyen azért van egy-két gyermek, mert nincs miből még többet felnevelni. Persze sokan más okból, pusztán kényelemből nem vállalnak gyereket, pedig ebben lenne a falu jövője. A gyerekek száma rohamosan csökken, s míg ötven évvel ezelőtt 100-150 gyerek is született egy évben, mostanra ez a szám évi harmincra csökkent. Ha jó megélhetés lenne, az emberek családoként vállalnának 3-4 gyereket, meg lehetne állítani a népességcsökkenést. A család és a munka, a megélhetés biztosítaná falunk jövőjét.

Egy másik dolog: jó lenne, ha vigyáznánk természeti értékeinkre. Mindenkinek meg kellene értenie, milyen nagy értékek például a borvízforrások, és ne szemeteljék be ezek környékét. A védett növényeket, mint például a nárcisz, tényleg védeni kellene, és nem ipari mennyiségben behordani a Lázról. Az erdőkészleteket is gazdaságosan kellene felhasználni, mert ha elveszünk valamit a természetből, rajtunk üt vissza az.

Még fontos a hagyományápolás is a szép jövőért, amit ránk hagytak, tovább kell vigyük és büszkének kell lennünk őseinkre. A család, a munka szeretete, egymás értékeinek megbecsülése, az összetartás, értékeink védelme meghozná Lövéte számára a szebb jövőt."

Demeter Katalin

" Szerintem Lövétének csak akkor lehet virágzó jövője, ha szem előtt tart egy fontos tény: csak akkor juthatunk előre, ha nem felejtiük el, hogy honnan jöttünk, és hogy pontosan hová tartunk. Mindig szem előtt kell tartani, hogy a közösségnek mi a legmegfelelőbb, hogy élhet boldogan. Elképzelésem szerint Lövétéből lehet egy csodálatos falu, hiszen fejlődőképes és dinamikus. Csak az a fontos, hogy a vezetés megfelelő legyen. Szerintem először a Polgármesteri Hivatalnak kellene jobban körültekinteni és felmérni

a helyzetet... Szerintem először is a szennyvízelvezetést kell orvosolni. Tudom, hogy ez nem kis feladat, hiszen sok pénz és fáradság kell, Lövéte nagy kiterjedésű falu...

Ugyanez a helyzet az utakkal. Bár a teljes beburkoláshoz az állam segítsége szükséges, ezt is meg lehetne oldani egy kis rámenőbb magatartással. Itt most a falu vezetőire gondolok, hogy szánják el magukat, és ha kell, minden ajtón kopogtassanak be, hogy az "állambácsi" figyeljen fel rájuk, és tegyen valamit az ügy érdekében...

Egy másik példa, ha elmegy külföldre diákcseré program kapcsán, elmesélheti a külföldieknek, milyen szép is a mi falunk, és mennyire kellemes itt a nyaralás, röviden egy kis reklámot, és ezáltal jó pontot szerezhethet Lövétének...

Számtalan módon segíthet egy diák a falujának, és remélem, a lövétei diákokban lesz annyi önérték, hogy próbálnak tenni valami jót, valami szépet, és ne riadjanak vissza attól sem, hogy fel kell venni a székely ruhát, vagy, ha "Dicsértesséket" kell köszönni az öregeknek, mert csak így juthatunk előre."

György Éva

Sorold fel az általad ismert lövétei határneveket!

"Várnyaka, Láz-tető, Domokos teteje, Kirulyfürdő, Hosszúmo-csár, Nád-pataka, Gyíkoskő, Őz-eresztő, Kemény-völgye, Kerekmező, Alma-völgye, Aprónyír"

Egyed Noémi

"Vásárkert, Cseremege, Kárdé, Alsómező, Kereberce, Csúfhegyköze, Kerekmező, Lövéte-pataka, Pálteteje, Halastó, Cifrabükk."

Demeter Katalin

A dolgozatokat értékelő tanárok döntése szerint a Lövétei Magyar Diák Díjat 2005-ben

Demeter Katalin nyerte. A díjjal oklevél, pénzjutalom és egyhetes budakalászi nyaralás jár.

Parlagi Endre

Pedagógiai lexikon

Idegés gyermek

A gyermek idegessége megnyilvánulhat:

1. szervi működési zavarokban (mint pl. a bevezelésben, beszékelésben, nyugtalan alvásban, étvágytalanságban, dadogásban, kényszermozgásokban, indokolatlan fáradtságban stb.),

2. az érzelmi-indulati és értelmi működés zavaraiiban (mint pl. a durvaságban, szélsőséges ingerlékenységben, felelőtlenségben, összeférhetetlenségben, irányíthatatlanságban, hazugságban, csavargásban, önbizalomhiányban, szorongásban, gátlásosságban, figyelemösszpontosítási nehézségben, az érdeklődés, az emlékezet és a gondolkodás fejlődésének visszamaradásában stb.),

3. helytelen szokásokban (pl. elhúzódozó ujjszopásban, körömrágásban, a haj csavargatásában, a túlzott mozgékonyágban, a lassúságban stb.).

Habár a veleszületett gyenge vagy túlérzékeny idegrendszer hajlamossá teszi a gyermeket az ideges tünetekre, a zavarok döntő okait elsősorban élményeiben kell keresni. Tapasztalati tény ugyanis, hogy a kiegyensúlyozott, erős idegrendszerű gyermek is idegessé válhat ártalmas nevelési körülmények között, viszont a gyenge idegrendszerű gyermek jó családi környezetben felnőhet ideges tünetek nélkül, kiegyensúlyozottan.

Az ideges tünetek eredhetnek valamilyen friss lelki sérülésből, és létrejöhetnek hosszan tartó, állandó (krónikus) nevelési ártalom következtében. Ez utóbbiak természetesen nehezebben javulnak, több idő kell a javulásukhoz.

A hosszan tartó, folyamatos ártalmak közül a legjelentősebbek: a rideg, erőszakos bánásmód és az érzelmi elhanyagolás. Az a gyermek, aki nem biztos abban, hogy a szülei hibáival, rosszkodásával együtt is szeretik, hogy élelmezésén és ruházásán kívül gondolatai, örömei, bánatai, játékaik is fontosak számukra - elmagányosodik, bizonytalanná, kiegyensúlyozatlanná válik, és elkerülhetetlenül ideges tünetek lépnek fel magatartásában. Ugyancsak a krónikus ártalmak közé sorolhatjuk azokat az eseteket, amikor a

gyermek egyre inkább elveszti bizalmát szüleiiben - veszekedéseik, egymás tekintélyének lerombolása, életmódjuk stb. következtében.

A hirtelenül fellépő idegességet okozó nevelési ártalmak közül a leggyakoribbak: a váratlanul, átmenet nélkül felemelt követelmények (pl. iskolába kerülés, hirtelen átszökés a kényeztetésből a szigorba), a családi helyzet változása, amelyre nem készítették elő a gyermeket (pl. kistestvér születése, válás, új anya, új apa, új környezetbe kerülés, a szülő betegsége stb.), az iskolában vagy a gyermekközösségben elszenvedett kudarcok, a pszichikus túlterhelés (pl. a gyermek képességeit meghaladó követelmények, a serdülőkorú konfliktusok, a baráti, szerelmi csatlódások stb.), s végül a fizikai túlterhelés (kevés alvás, levegő-, mozgás- és játékhány, túl sok passzív szórakozás, ingázóknál a fárasztó utazások, az időbeosztás hiánya, hajszoltság stb.).

A gyermeki idegesség gyógyítása nem a tünetek kezelése, hanem csakis a okok kiderítése és kiküszöbölése útján lehet eredményes. Ha az ideges állapot új keletű, és átmeneti körülmények következtében jött létre, akkor az okok kiküszöbölésével a tünet is hamarosan megszűnik. Ha viszont súlyos és régi környezeti ártalom vezetett a személyiség rendellenes fejlődéséhez, akkor tanácsos a gyermeket ideggyógyászati vagy pszichológiai kezelésre elvinni, ahol az okok felderítése mellett pszichológiai foglalkozásban is részesítik.

András Magdolna

Lövétei posztóványolók

Már Orbán Balázs is tesz említést a Homoród menti sziklaoldalakra épített malmokról, de további részleteket nem közöl. Keletkezési idejükről nem ismerek részleteket, csak következtetek, hogy a lövétei emberek ruházatához szükséges posztót itt ványolták. Még az 1950-es évek elején is legkevesebb tíz posztóványoló működött az Ugron borvíz és a Csorgós borvíz közötti szakaszon. Az Ugron borvíz a jelenlegi szentegyházi kórházon aluli

borvíztől kb. 20-30 m távolságra déli irányban volt lent, a Homoród mellett egy hatsarkú kőküpvében, az utóbbi a Bányatelepen alul, lefelé 10-15 m távolságra az út külső szélénél egy kövel kirakott 2x2 m-es medencében, és olyan 1,5 m mélységben egy horgas vascsövön folydogált. Innen hordták ökrösszekérel valamint kétkerekű kis szekérel Lövéteire az ivóvizet hosszú évtizedeken keresztül, hasonlóképpen itt töltötték meg üvegjeiket a Lövéteiről gyalog jövő bányászok is.

Kora tavasztól késő őszig hangozott a fenti útszakasz a ványolóbotok ütemes kopogásától. Az átutazót festői, szép látvány fogadta a Kis-Homoród melletti szűk völgyben, a fenyvesek közötti tisztásokon levő, fehérre meszelt deszkafedeles ványolóházak körül kiterített különböző színű posztók és csergék sokasága.

Ezekben a kisüzemekben fejlődött be a székely nők által oly szorgalmasan font és szőtt gyapjú útja. Itt lett a négyeselő posztó (ványolás előtt a posztót négyesenek nevezték, mert négy nyüstben szőtték). Itt ványolták Csik és Udvarhely vármegyék posztóját. Ezek a ványolók Lövéte gazdasági életére is pozitívan hatottak, mivel egy ványoló normális üzemeltetése két család tevékenységét is igénybe vette. A ványolás nagy szakmai gyakorlatot és éberséget igényelt, mivel folyamatosan üzemeltek, egy vízkerék rendszerint 12 ványolóbotot hozott mozgásba 6 vályuban. Vigyázni kellett a posztó egyenletes forgására a botok alatt, hasonlóképpen a vízkerékre ömlő víz hozamára és a vályúkban lévő víz hőmérsékletére.

Kevés kivétellel minden ványolós saját fogattal rendelkezett, mert ők maguk szerezték be a ványolnivalót az említett térségből. Minden szombaton reggel a ványolt posztóval megrakott kis szekérkaravánok indultak át a Hargitán, ahogy akkor mondták, az Erdőalján a csíki medence irányába (mert akkor még a rablólktól is félni kellett). Amikor átkeltek a Hargitán s elérték a csíki medence szélét, már a lovak is el voltak fáradva. Itt állt a Lina néni fogadója, ahová rendszerint úgy a hegynek induló szekerek, mint az átkelt szekerek beálltak etetni.

(folytatjuk)

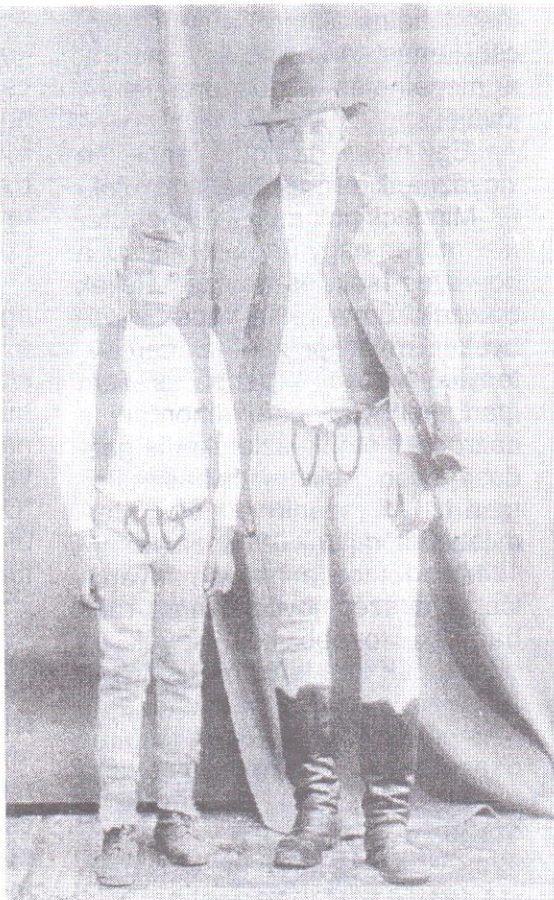
Silye István

*"Apám leült mellém és
azt mondta:
vigyázz magadra
fiam"*

Amióta világ a világ, a családokban az egyik legnagyobb esemény a gyermekáldás volt. Mi magunk is ennek köszönhetjük létünket, hogy szüleink vállaltak minket. Sokszor lehetett hallani, "ahol elfér kettő, ott öt-hat is elfér, és jut étel mindenkinek". A családfenntartás minden időben megpróbáltatások elé állította a szülőket, de a cél egy volt, a családnak előteremteni a szükséges dolgokat. Ahogy "cseperedett", növekedett a gyermek, első nagy lépése az óvoda átlépése volt, hiszen ez egy új világot jelentett számára, és bizony nehezen szakadt el, főleg a szeretett édesanyjától, de hamar ráébredt a jó óvónő szeretetére és a gyermekek közösségében való jólétre. Régen boldogok voltunk, ha kaptunk egy pléhből (bádognál) készült kis óvodástáskát, de ha sikerült egy pár gumicsizmát is kapni a "bokancs" (bakancs) mellé, akkor már büszke gyermekek voltunk. A mostani óvodások is ehhez hasonlókat kapnak, és ahogy fejlődött a világ, úgy változtak a kistáskák, a ruhanemű, a cipő, de a lényeg egy megmaradt: az óvadás bizalommal lépje át az első kaput, amely megnyitja számára a tudás világát.

Aztán jött az iskola. Régen a legtöbb gyereknek fatáskája volt, de a fatáska előtt tarisznya töltötte be ezt a szerepet. Az édesapák belefარagták szeretetüket a fatáskába, és legtöbb fatáska felnyitóján ott volt a fatolltartó. Akkor az írószer a pennás toll, a tinta volt, a ceruza, természetesen nem hiányzott a palatábla a palavesszővel. Mi, középkorúak még "szánkóztunk" hazafelé télen a fatáskán. Az időseink mesélik, a fapa-dokban a két szélén bele volt fúrva két kör, és ott tartotta minden gyermek a tintát, hogy ne kelljen hordozni. Még a mostani gyerekek

is láthatták a régi padokat, de ezeket egy új, korszerű felszerelés váltotta fel, ugyanakkor új tanfelszerelés áll a gyermekek rendelkezésére. Teltek az évek, és a kicsi óvodásból nagyon hamar iskolás lett, és elérkezett egy újabb kapuhoz, amely most már a nagyvilágba nyílt, és a gimnáziumok kapuja volt. Itt is párhuzamot lehet vonni a múlt és a jelen között, de egy dolog egyforma: elszakadni a meleg családi otthontól, és egy teljesen új világba lépni, ahol meg kellett állni a helyet, és úgy élni, hogy családnak, falunak jó hírére

váljon. Az elszakadás megható volt mindig. Az utolsó napokban mindenki türelmesebb volt, sőt az elmenő diáknak szinte nem is volt dolga, hiszen édesapa-édesanya helyettük is mindent megtett, a tisztelet-szeretet hangulata volt az uralkodó a családban. Az édesanya készítgette a kellékeket, vásárolt, mindenből a legjobbat próbálta előkészíteni, hiszen az ő gyereke városra megy, és legyen mindene úgy, ahogy másnak. Közben féltve osztogatta a jó tanácsokat gyermekének: viselkedj rendesen, mert ahogy megismernek,

úgy bánnak veled; légy tiszteletadó nevelővel, tanáraiddal szemben, különösen felhívta a figyelmét a jó Isten gondoskodására, ne szégyelld a diplomát, az imádságot, Szűz Mária közbenjárását kell kérni, hiszen ő közvetíti kéréseinket Szent Fiának. Az édesapák általában visszafogottabbak voltak, és csak kettesben beszéltek, amikor felhívták a figyelmet a rossz társaságra, "ne tanulj meg hazudni", és a székely becsületről beszéltek, ideértve, hogy soha ne szégyelld, hogy honnan jöttél - tehát a faludat, nemzetségedet ne szégyelld, hanem gyarapítsd jó híredet. A búcsúzásakor az édesanya elkísérte volna gyermekét egész az iskoláig, hiszen még mindig maradt egy-egy jó tanács, egy figyelmeztetés, az édesapa őszinte tekintettel ránézett gyermekére, és abból ők mindent értettek, szemükben benne volt a gondolat, hogy kölcsönösen megbízzanak egymásba, aztán néhány apai csók a kislányoknál, a legényeknél talán ez volt a legelső apa-gyermek kézfogás, amelyből féltést, ragaszkodást, szeretetet lehetett érezni, és elfelejteni ezt nem lehet soha. Hát igen, ekkor indultak a kilencedik osztályba, ahol az otthonról hozott nevelést gyakorlatba ültethetik, és megpróbálnak megállni a saját lábukon, érezve mindig a jó Isten és a szülők aggodó tekintetét.

Így válik a kis óvodásból nagydiák, majd az iskolák befejezése után megbecsült munkás, és ott záródik be, amikor ő is családapa és családanya lesz, és féltve dolgozik családjáért, falujáért, és megpróbál úgy élni, ahogy őt is nevelték annak idején.

"Sokszor bánthanak téged,
Honnan jöttél, ne szégyelld,
Én csak azt kívánom bármi lesz
is,

Ember légy, fiam!"

Kívánunk mi is minden kedves diáknak egy sikeres tanévét, erőt, egészséget, váljanak nemzetünk büszkeségére.

Lázár Béla

Helytörténeti füzetek Lövétéről

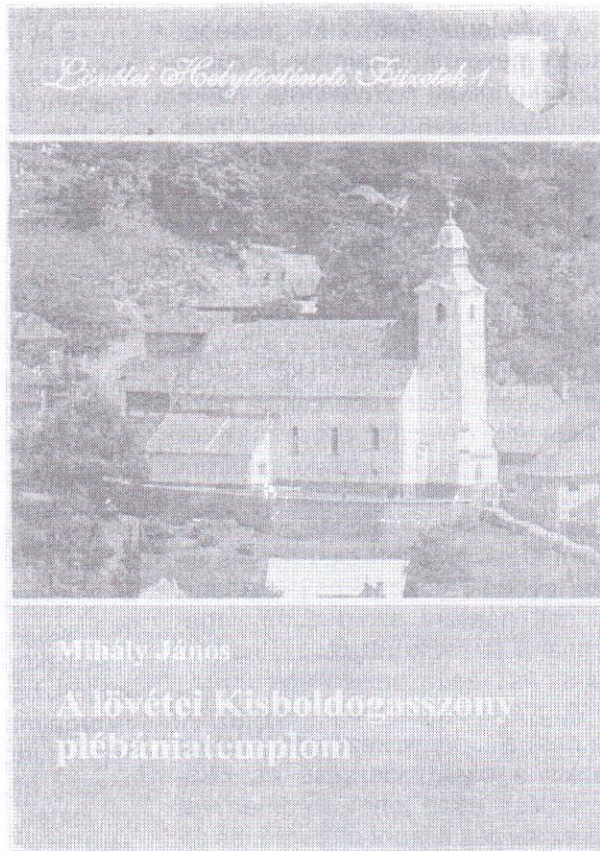
A lövétei Kisboldogasszony plébániatemplom címmel jelent meg Mihály János ismertetője a Lövétei Helytörténeti Füzetek első kiadványaként. Bemutatójára szeptember 10-én, a falunapok keretében került sor a lövétei Tájházban.

A sorozat kiadását az Udvarhelyszék Kulturális Egyesület gondozza, az egyházközség történetét és templomát bemutató anyag megjelenését a helyi Római Katolikus Egyházközség támogatta anyagilag. A szerző korábbi kutatásainak eredményét összefoglaló tanulmányt a csíkszeredai Székelyföld folyóirat a múlt évben közölte.

Mihály Jánost szülőfaluja múltja iránti érdeklődés irányította a pedagógusi pálya felé is - történelem szakon végzett, közben már nyomdafestéket láttak első közlése. Lövéte és környéke főként középkori emlékekben gazdag anyagát vizsgálva határozta el, hogy külön munkában foglalkozzon az egyháztörténettel. Ennek a könyvnyi anyagnak mondhatni rövid kivonata a most megjelent füzet, amelyben - rövid visszatekintés után - a mai templom építésének és az azt követő fontosabb javítások, átalakulások számbavétele után a templom leírását olvashatjuk. Mindezt kiegészíti az egykori plébánosok, káplánok 1700-tól kezdődő névsóra, a jelenlegi egyházközség vezetőségének felsorolása, illetve az idegen nyelvű összefoglalók.

A sorozat következő darabja, melynek kézírata már készül, a Lövétehez tartozó Kirulyfürdőről fog szólni, tudtuk meg a szerzőtől.

(P.Buzogány Árpád)

Kulturális Örökség Napjai, Lövéte 2005. szeptember 17-18.

1984-ben Franciaországból indult az az egyedülálló kezdeményezés, hogy nyissák meg kapukat egy hétvégére azok a műemlékek és középületek, amelyek egyébként többnyire zárva vannak a nagyközönség előtt. Az Európai Tanács közreműködésével mozgalommá vált European

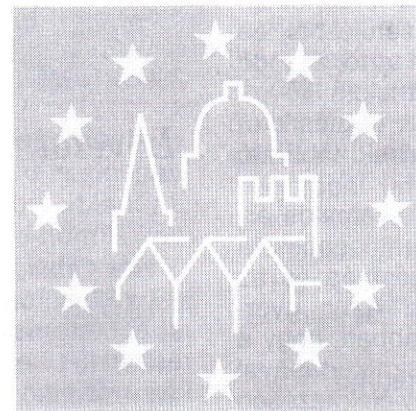
Heritage Days ma már a földrésznünk minden országára kiterjed. A rendezvények, amely egyfajta

mozgósító akció, célja többek között az, hogy a polgároknak erősítse a kulturális örökség megővésének igényét, a lakóhelyhez, országhoz való kötődést, az azonoságtudatot. Egy kicsit leegyszerűsítve azt is mondhatjuk, hogy csak azt tudjuk igazán szeretni, aminek az értékeit jól ismerjük, s amit jól ismerünk és szeretünk, arról gondoskodunk is.

A magyarországi Kulturális Örökségvédelmi Hivatal *Kő követ... marad!* jelszóval az idén várak, erődítmények, kastélyok, kúriák és paloták bemutatását állította az események fókuszába. A közel félezer helyszínen az idén 40 határon túli helyszínnel bővült, amelyek közül 32 Erdélyben található. A Kulturális Örökség Napjai Hargita megyei helyszínei: Méréfalva (Tájház), Kápolnásfalva (Tájház), Lövéte (Tájház) és Székelykeresztúr (Unitárius Gimnázium épületei) voltak. A lövétei Tájház szeptember 17-18-án (szombaton és vasárnap) 10-13 óra között volt látogatható. Szombaton András József gondnok fogadta a látogatókat, vasárnap Mihály János szakirányító. A látogatók, a két nap folyamán közel száz fő, elsősorban a Székely Mózes Általános Iskola diákjai voltak. De a vasárnapi misék után a felnőttek sem hiányoztak. A ma-

gyarországi Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Dr. Deme László személyében leköszönte meg a szervezőknek, hogy részt vettek ebben a programban.

Kulturális Örökség Napjai

www.oreksegnapok.hu

Mihály János

Kedves gyerekek!

Szeptemberben beköszöntött az ősszel együtt az új tanév, és reméljük, hogy egészségben és jókedvben talált benneteket! A tanévkezdéssel mi is folytatjuk a Diakoldal szerkesztését, és örülünk, ha ebbe ti is besegítenétek. Éppen ezért várjuk verseiteket, írásaitokat, élménybeszámolóitokat, hogy ezen az oldalon megjelentethessük a jól sikerült alkotásokat. Kívánunk jó munkát, és ha elkészültetek, akkor szünetben juttassátok el András Szilvia tanítónőhöz!

Indításként már itt is egy versike!

Iskola

Hogy vártam az iskolát,
Eljött hát, itt van már!
Örvendek, hogy járhatok,
Iskolában tanulhatok.

Harmadikos lettem,
Nagyobb lett a kedvem.
Szeretem a tanulást,
Szeretem az olvasást.

Szeretem az írást,
Szeretem a mateket.
Szeretem a tornázást,
Szeretem a szünetet.

Ha még felsorolnám, hogy mi
mindent szeretek,
Akkor egy óra múlva se lenne vége
a versnek.
Ezért, hát befejezem a versem
írását
És elkezdem más versek sorát.

Lukács Abigél-Boglárka
III. A osztály

Tudod-e, hogy ...

Lövete határában is él rovarévó növény?

Kírulyban, a Festő-borvíztől indulva a Tolvajos-patak mentén, a patak bal partján találjuk a Hargita-liget borvízlápot, amely védett terület. Hossza 120 m, szélessége 50 m, és úgy jött létre, hogy a lefo-

Rejtvény

Az alábbi rejtvényben csak a vízszintes sorokat kell kitöltened, és a kezdőbetűket összeolvasva már meg is kaptad a megfejtést. Ezt írd rá a mellékelt szelvényre, és alája röviden magyarázd is meg a megfejtést. A helyes megfejtők között egy

1	S	A	R	O	K
2	Z	O	K	N	I
3	E	R	N	S	Ó
4	D	E	L	T	A
5	E	S	Z	I	K
6	T	A	L	A	S
7	T	A	N	S	A
8	E	Z	S	S	T
9	S	V	L	O	Ó

A rejtvény megfejtése:

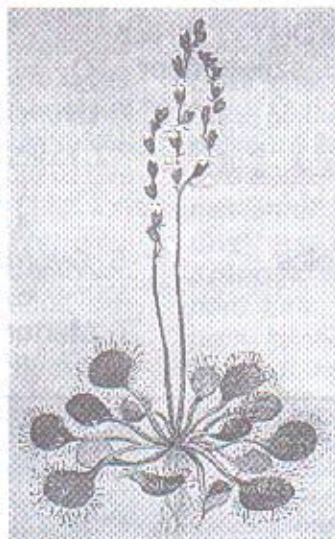
Magyarázat:

Név:

Osztály:

Házzszám:

lyástalan mélyedésben, a talaj vízátnemeresztő tulajdonsága miatt a felszínen meggyűlt a víz, és jellegzetes növényzet hódította meg a területet. Az ilyen lápok jellegzetes növénye nálunk a tőzegmoha, amely itt annyira elszaporodott, hogy a láp felszínét enyhén kidomborította, ezért tőzeglápnak is szokták nevezni. A lápot borvízforrások is táplálják, és ezek mellett látták a **kerekleve-lű harmatfüvet**, amely egy rovar-emésztő növény. A hosszú nyelű, kerekded levelein piros tapogatók vannak, és az

ezen levő mirigyszőrök egy nyúlós, ragadós folyadékot választanak ki, amely fehérjehasító emésztőenzimet tartalmaz. Nevét is innen kapta, mivel a levélen levő tapogatók úgy csillognak egész nap, mint ha harmatos lenne a növény. A kis rovarok ebbe beleragadnak, mire a többi levélszőr is rágórból a levél színeire, és a levél becsukódik, a rovar megemészt, így pótolva a nitrogént a tápanyaghiányos talajban élve.

könyvet sorsolunk ki. A sorsoláson viszont csak azok a szelvények vehetnek részt, amelyeken helyes a megfejtés is, a magyarázat is. A kitöltött szelvényeket András Szilvia tanítónőnek vigyétek október 14-ig.

1. Szöglet. 2. Fuszékli. 3. Van eső és nap ellen való is belőle. 4. Ez van a Duna torkolatánál. 5. Táplálkozik. 6. Edények elhelyezésére alkalmas bútordarab volt régen. 7. Településtől távol eső ház, gazdaság. 8. Ilyen érmet kap a második helyezett. 9. Növendék sertés.

Augusztusi keresztrejtvényünk megfejtése
KISASSZONY NAPJA volt.

Tanév végén a leghüségesebb megfejtőink, vagyis akik a legtöbb helyes megfejtést adják be, külön ajándékba részesülnek! Kellemes agytornázást!

Büszkék lehetünk?!

A 2005-ös esztendőben nem volt ritka hír, hogy Románia valamelyik területén az esőzések árvízket okoztak. Ezek az árvizek, bár falunk határának lakott részeit elkerülték, minket is érintettek, szerencsére jóval kevesebb kárt okozva, mint más székelyföldi településeken. Híradásokban az is sokszor elhangzott, hogy összefogtak a székelyek, és nem a román államtól várják a támogatást, hanem ők maguk építik vissza azokat a házakat, amelyeket elvitt a víz. Bár nem túlzottan, de Lövete is szerepet vállalt ebben az összefogásban.

Az önkormányzat szervezésében két alkalommal voltak lövéteiek iszaptakarítani.

A Lövete Közbirtokosság az érintett településeken lakó közbirtokossági tagokat segítette. Szentléleken a Ladó Istvánék házát elvitte a víz, melynek újjáépítésében sok lövétei segített, barátok, rokonok, ismerősök. A tetőszerkezetre a fát a közbirtokosság adta támogatásba. Még két Közbirtokossági tagot érintett az árvíz: László Albertet Hodgyában és Lukács Zsófiát Bikafalván. Számukra 10-10 m³ fát hagyott jóvá a közbirtokosság káruk enyhítésére.

Az egyház szervezésében

gyűjtésre került sor, amikor együttérzésünket pénzben is kifejezhetjük. Az ily módon összegyűlt pénzből 30 millió lej célirányosan a Ladó család megsegítésére lett fordítva, a többit a katolikus Caritasnak adták át.

Jóleső érzés, hogy leírhatom a fentieket, érezni azt, hogy népünkben van életképesség, hogy segíti a közösség tagjait kímászni a katasztrófhelyzetekből. De a mindennapok küzdelmeire nem igazán vannak kidolgozott módszereink, hogy miként segítse székely a székelyt. A mindennapok küzdelmeiben meghatározóbb az irigység, a "szomszéd kecskéje es dögöljön meg" mentalitás, pedig jelen van, folyamatosan jelen van egy másik, egy alattomos katasztrófa, mely nem egyenként veszélyezteti a székelyt, hanem mint népet, mint nemzetet. Én azt gondolom, akkor lehetnének igazán büszkék, ha napi döntéseinkben is megjelenne az a gondolkodás, hogy döntésemmel segítem-e vagy károsítom a közösségemet, nemzetemet. Ha a döntések meghozatalakor az alattomos katasztrófa megállítást, felszámolását, okozott kárjainak a kiküszöbölését is latolgatnánk, figyelembe vennénk.

Lázár László

Lövetei tájszavak II.

Mihály János gyűjtéséből

acсарog-fenyegetőzik
aljaz-almoz
babos-pettyes
buba-baba
basuka-idétlen
bizgenttyű-valaminek kicsi,
mozgékony része
cáp-bakkecske
cubák-comb
csics-emlő
csihány-csalán
degenyeg-szekérkenőcs (petróleumszármazék)
dugatlan-nagyevő
élet-udvar, háztáj
fénkő-kaszafenő kő
gúnya-ruha
hepp-fűzfasíp
kalan-kanál
kákvirág-nárcisz
kókó-tojás
lapocka-deszkából készült keverő
macskaméz-szilvafamézga
nyünnyög-nyügölődik
odor-szénapadlás
pampó-posztópapucs
reperál-javit
seggel-hátrál, farol
szuszék-gabonatartó láda
takarás-a megszáradt széna összegyűjtése
tákol-ideiglenesen megjavít
tálas-fal mellé állítható tányér-polc
tő-tű
töröbúza-kukorica
újság-újhold
ütő-a kolomp nyelve
vaszok-vacok
vaszkolódik-fészkelődik
vidör-veder
varrogat- bosszant, nyafogtat
zubog-1. csobog ; 2. fő
zsendice-savós orda

ANYAKÖNYVI HÍREK 2005. szeptember

Keresztelés:

1. Gál Levente
2. Márton Szabolcs
3. Balázs Márk

Temetés:

1. Lázár Ferenc
2. Kolozsi sz. Péter Margit
3. Bálint Márton
4. Balázs Zsolt
5. György sz. Bunduc Margit
6. Mihály Ignác
7. Márton sz. Demeter Margit
8. Török István

Kiadja a *Lövetei Ifjak Egyesülete*
a *Lövete Közbirtokosság*
Lövete Község Önkormányzata
és a *Select Metlemplast kft*
támogatásával
Nyomja a *ROTAPRINT* nyomda

**A szerkesztőség nem
minden esetben ért egyet
a cikkek tartalmával!**

Szerkesztőség: *András Mónika, András Kinga, Lázár László, Mihály János*
Munkatársak: *Lázár Béla, András Magdolna*